

ONTWERP VAN DECREET TOT WIJZIGING VAN HET DECREET VAN 3 MEI 2019 HOUDENDE DE ORGANISATIE VNA BUITENSCHOOLSE OPVANG EN DE AFSTEMMING TUSSEN BUITENSCHOOLSE ACTIVITEITEN, WAT BETREFT DE BETALINGSREGELING EN DE OVERGANGSBEPALINGEN

Samenvatting

Het decreet van 3 mei 2019 regelt de organisatie van buitenschoolse opvang en de afstemming tussen buitenschoolse activiteiten. Het reikt een kader aan waarbij: de lokale besturen de regierol krijgen, de lokale samenwerking vorm krijgt, de kwaliteit van het (geïntegreerd) aanbod gestimuleerd wordt en een zorgzame transitie voor de buitenschoolse opvang wordt voorzien.

De Vlaamse Regering stelt vast, bij de uitvoering van het decreet, dat er een aantal aanpassingen van de overgangsbepalingen noodzakelijk zijn ter realisatie van de doelstellingen en van de beoogde zorgzame transitie. Ten eerste worden de lokale besturen versneld gesubsidieerd voor hun nieuwe opdrachten, zodat ze bij de start van de volgende lokale bestuursperiode hun regierol nog sterker kunnen opnemen. Ten tweede blijven de middelen gedurende één lokale bestuursperiode grotendeels geoormerkt voor de realisatie van kleuteropvang en lagere schoolopvang. Ten slotte wordt er tijdelijk een gedeeltelijke compensatie voorzien voor de lokale besturen van gemeenten waar, na afloop van de overgangstermijn, plots een substantiële hoeveelheid middelen zou wegvallen.

MEMORIE VAN TOELICHTING

I. ALGEMENE TOELICHTING

A. Situering

1. Bij de goedkeuring van het decreet van 3 mei 2019 houdende de organisatie van buitenschoolse opvang en de afstemming tussen buitenschoolse activiteiten, werden verschillende overgangsbepalingen voorzien. De Vlaamse Regering stelt vast, bij de uitvoering van de overgangsbepalingen, dat er decretaal een aantal aanpassingen noodzakelijk zijn ter realisatie van de doelstellingen van het decreet. Deze aanpassingen worden geformuleerd als doelbepalingen, om zo flexibel te kunnen inspelen op de noodzakelijke dynamiek die overgangsbepalingen vereisen, binnen de geformuleerde doelstellingen.

B. Inhoud

Probleemstelling en omgevingsanalyse

2. De overgangsbepalingen worden bijgestuurd. De voorziene overgangstermijn van zes jaar voor organisatoren die een subsidie voor buitenschoolse opvang ontvangen, wordt ingekort tot vijf jaar. Op die manier wordt de overgangstermijn beter afgestemd op de gemeentelijke legislatuur en worden lokale besturen versneld gefinancierd voor de decretaal toegewezen opdrachten. Opdat de lokale besturen voldoende capaciteit kleuteropvang en opvang lager onderwijs blijven realiseren, wordt bijkomend bepaald dat de subsidie, na deze overgangstermijn

en minstens tot en met 31 december 2031, minstens voor 75 procent is bestemd voor de realisatie van dit aanbod. In uitvoering van artikel 12 van voormeld decreet bepaalt de Vlaamse Regering welk minimaal gedeelte van de subsidie specifiek moet worden besteed aan kleuteropvang met een kwaliteitslabel.

3. Na afloop van de overgangstermijn van vijf jaar, gaan de bestaande subsidies voor buitenschoolse opvang rechtstreeks naar de lokale besturen. Dit betekent een herverdeling van de middelen die op vandaag zijn voorzien voor buitenschoolse opvang. Verschillende lokale besturen verliezen, bij toepassing van artikel 12 van het decreet, een substantieel deel van de beschikbare middelen voor buitenschoolse opvang. Om dit verlies te milderen, wordt gedurende vier jaar compensatie voorzien.

Impactanalyse

4. Voorliggende decreetwijziging kort de transitieperiode in voor organisatoren buitenschoolse opvang tot 31 december 2025. Tijdens deze overgangperiode ontvangen de organisatoren in principe hetzelfde volume aan subsidies als op het moment waarop de 'subsidiefoto' werd genomen.

5. Nieuwe middelen voor de buitenschoolse kinderopvang zullen al volgens de nieuwe principes van het decreet en het nieuwe uitvoeringsbesluit worden verdeeld. Vanaf 1 januari 2026 zullen ook de middelen die nu nog gaan naar organisatoren buitenschoolse opvang overgaan naar de lokale besturen.

6. Uitgaande van 93,1 miljoen euro (historisch budget van 86,8 miljoen euro, vermeerderd met een extra budget van 6,3 miljoen euro) en abstractie makend van subsidie-indicatoren kwetsbare gezinnen en kinderen met specifieke zorgbehoeften, zou elk lokaal bestuur op dat moment 119,45 euro per kind krijgen, uitgaande van de parameters en subsidievolumes die we nu kennen.

Omdat het subsidieniveau in bepaalde gemeenten op vandaag veel hoger ligt dan 119,45 euro per kind, wordt een compensatiebedrag voorzien. Dit compensatiebedrag wordt genomen binnen het budget dat verdeeld wordt en betekent met andere woorden géén extra kost.

Het beschikbaar budget van 93,1 miljoen euro wordt opgedeeld in twee delen. 90% van het budget wordt structureel ingezet voor een gelijk basisbedrag per kind voor elk lokaal bestuur, meer bepaald 107,50 euro per kind. 10% van het budget wordt ingezet voor een tijdelijke compensatie voor lokale besturen die worden geconfronteerd met een substantieel verlies aan beschikbare middelen voor buitenschoolse opvang.

7. Na deze periode van tijdelijke compensatie, dus vanaf 1 januari 2030, wordt 100% van het beschikbare budget structureel ingezet voor een gelijk basisbedrag per kind voor elk lokaal bestuur (op basis van de actuele parameters zou dat 119,45 euro per kind zijn) en voor de indicatoren inzake toegankelijkheid (die nog worden uitgewerkt, overeenkomstig artikel 16 van het decreet). Wetende dat de subsidie ook onderhevig is aan het evoluerend aantal kinderen en aan indexatie, is het onmogelijk om nu al het definitieve bedrag vast te stellen.

8. Conclusie:

Voorgestelde decreetwijziging heeft vooral impact op de timing van de overgangsbepalingen, op de verdeling van het budget en op de oormerking van de middelen. Er zijn géén meerkosten. Er wordt immers een gesloten budget gehanteerd.

C. Totstandkomingsprocedure

9. Het ontwerp werd aangepast aan het legistiek en taaladvies van 18 juni 2021 met kenmerk 2021/246.

10. De Inspectie van Financiën verleende op 11 juni 2021 een gunstig advies met referentienummer BVA/MVW/21/0243.

Er werd voldaan aan de voorwaarde met betrekking tot het expliciet inschrijven van een delegatieregeling aan de Vlaamse regering in artikel 7, vierde lid.

11. Het advies van de Vlaamse Onderwijsraad met kenmerk RBO-RBO-COR-2122-002 werd bekomen op 22 september 2021. Het advies van de Vlaamse Raad Welzijn, Volksgezondheid en Gezin met kenmerk KGJW_20210920 werd bekomen op 20 september 2021. Het advies van de Vlaamse Jeugdraad met kenmerk 2105 werd bekomen op 1 september 2021. Het advies van de Sociaal-Economische Raad van Vlaanderen met kenmerk SERV_BR_20210920 werd bekomen op 20 september 2021.

12. De Raad van State verleende op 8 november 2021 zijn advies met kenmerk 70.277/1.

Het bijgaande voorontwerp van decreet werd aangepast aan het advies van de Raad van State als volgt:

- Waar het decreet de Vlaamse Regering machtigt om nadere regels te bepalen, worden de elementen geëxpliciteerd die minstens geregeld moeten worden (artikelen 4, 5 en 7);
- De essentiële beleidskeuze dat 10 % van het beschikbaar budget wordt ingezet voor tijdelijke compensatie, wordt opgenomen in het decreet (artikel 7, nieuw tweede lid);
- Alhoewel het raadzaam is om duidelijker aan te geven over welke besluiten het precies gaat mbt VIA6, wordt geen aanpassing gedaan in het decreet gezien deze besluiten nog niet zijn goedgekeurd, het is evenwel duidelijk om welke besluiten het gaat (artikel 6, 3°);
- Er wordt geëxpliciteerd dat het gaat om substantieel subsidieverlies ten opzichte van de subsidies die op grond van artikel 17, eerste lid, aan de organisatoren werden verleend (artikel 7);
- Er wordt een einddatum ingeschreven voor de periode gedurende welke de indicatoren vermeld in artikel 12, eerste lid, 3° en 4°, van het decreet van 3 mei 2019, niet worden toegepast (artikel 7, vierde lid);
- De inwerkingtredingsbepaling wordt aangepast naar 'heeft uitwerking met ingang van' (artikel 8).

II. Toelichting bij de artikelen

Artikel 1.

Dit artikel behoeft geen toelichting.

Artikel 2.

Gezien de subsidies, vermeld in artikel 12, eerste lid, en de subsidies, vermeld in artikel 12, tweede lid, samengenomen worden en één geheel vormen, is het logisch dat artikel 12, vierde lid, de basis vormt voor de nadere regeling van de betalingswijze voor het geheel van deze subsidies.

Artikel 3.

Gezien het planlastendecreet ook een betalingsregeling bevat en deze niet in overeenstemming is met de regeling in uitvoering van artikel 12, vierde lid, wordt hierop een uitzondering bepaald.

Artikel 4.

De decretale bepaling over het overgangsplan wordt weggelaten, want is achterhaald omwille van voorliggende decreetwijziging.

Vanaf 1 januari 2026, dus na afloop van de (ingekorte) overgangstermijn van vijf jaar voor de organisatoren, ontvangen de lokale besturen een subsidie zoals bepaald in artikel 12 van het decreet. Dit is een omslagmoment in de uitrol van het decreet en het is belangrijk dat daar op een zorgzame manier mee wordt opgegaan. Het einde van de overgangstermijn mag geen breekpunt worden waarbij opvangaanbod plots volledig wordt stopgezet of aanbieders van de ene dag op de andere moeten sluiten en personeel opzeggen. Van het lokaal bestuur wordt verwacht dat het in zijn meerjarenplanning aangeeft hoe het ervoor kan zorgen dat er ook na het omslagmoment voldoende opvangaanbod wordt gerealiseerd voor kinderen en gezinnen. Dat er zorgzame transitie moet zijn wil vanzelfsprekend niet zeggen er dat niets mag veranderen. Het komt aan het lokaal bestuur toe om, vanuit zijn regierol en in overleg met het lokaal samenwerkingsverband, beleidskeuzes te maken en te beslissen over het beschikbare budget (dat mogelijk lager is dan vandaag).

Opdat er lokaal voldoende capaciteit kleuteropvang en opvang lager onderwijs zou zijn, wordt bepaald dat de subsidie voor minstens 75 procent is bestemd voor de realisatie van het aanbod van kleuteropvang, al dan niet met een kwaliteitslabel, en/of opvang lager onderwijs. Deze maatregel geldt vanaf de afloop van de overgangstermijn en voor de volledige looptijd van de meerjarenplanning, concreet van 1 januari 2026 tot en met 31 december 2031. Nadien kan er van worden uitgegaan dat het lokale buitenschoolse opvanglandschap voldoende duurzaam is uitgebouwd, zodat deze overgangsmaatregel niet langer noodzakelijk is.

Artikel 5.

Tijdens de (ingekorte) overgangstermijn van vijf jaar voor de organisatoren, zoals beschreven in artikel 17 van het decreet, kan de Vlaamse Regering in bijkomende middelen voorzien. Als dit gebeurt, dient men rekening te houden met de realiteit van deze overgangstermijn:

1° aangezien Opgroeien regie tijdens deze termijn nog rechtstreeks subsidies uitbetaalt aan de organisatoren buitenschoolse opvang, worden deze subsidies in rekening gebracht met de nieuwe subsidie waar een lokaal bestuur voor in aanmerking komt. Zo worden bestaande onevenwichten niet verder uitvergroet; 2° bij de toekenning van nieuwe middelen tijdens deze termijn, kunnen de indicatoren, vermeld in artikel 12, eerste lid, 3° en 4°, nog niet worden toegepast. Dit omwille van het feit dat het gaat over het meten van bereik van specifieke doelgroepen, terwijl de indicatoren daarvoor nog moeten worden ontwikkeld. Wel moet de Vlaamse Regering rekening houden met het kansarmoedepercentage bij de selectie van lokale besturen die in aanmerking komen voor subsidie.

Artikel 6.

Organisatoren die op het moment van de inwerkingtreding van dit decreet een subsidie krijgen voor aanbod buitenschoolse opvang van Opgroeien regie, behouden onder bepaalde voorwaarden die financiering gedurende de (ingekorte) overgangstermijn van vijf jaar.

Ook in deze periode blijft het mogelijk dat het lokaal bestuur en de organisatoren de overgangstermijn in onderling akkoord inkorten. De bepaling "aanbod buitenschoolse opvang", bij de opsomming van de besluiten waar de bestaande subsidiëring is geregeld, wordt bewust toegevoegd, aangezien in de opgesomde besluiten ook enkele subsidiestromen worden geregeld met andere doeleinden. Hierbij gaat het meer specifiek over de subsidie voor de Centra Inclusieve

Kinderopvang, de subsidie voor inkomenstarief buitenschoolse opvang, de subsidie Fonds Collectieve Uitrusting en Diensten voor opvang zieke kinderen en de subsidie voor personeelsleden kinderopvang baby's en peuters met een gewezen gescostatuuut. Deze subsidiestromen met andere doeleinden worden wel voortgezet, maar gaan niet mee in het budget voor buitenschoolse opvang, dat na de overgangstermijn bestemd is voor de lokale besturen.

Bij de opmaak van het decreet van 3 mei 2019 kon nog geen rekening gehouden worden met de maatregelen voor buitenschoolse opvang in het kader van het zesde Vlaams Intersectoraal Akkoord van 30 maart 2021 voor de social/non profitsectoren voor de periode 2021-2025 (VIA6). Deze decreetwijziging biedt een juridische basis opdat organisatoren niet alleen de subsidies ter uitvoering van VIA5 kunnen behouden gedurende de overgangstermijn, maar ook de subsidies ter uitvoering van VIA6.

Artikel 7.

Na afloop van de overgangstermijn geldt gedurende vier jaar, van 1 januari 2026 tot en met 31 december 2029:

1° dat er een gedeeltelijke compensatie is: bij toepassing van artikel 12 van het decreet van 3 mei 2019, zullen verschillende lokale besturen namelijk geconfronteerd worden met een substantieel verlies aan beschikbare middelen voor buitenschoolse opvang. Een deel van de beschikbare kredieten voor buitenschoolse opvang en activiteiten zal daarom worden aangewend om dit verlies tijdelijk te milderen;

2° dat de indicatoren, vermeld in artikel 12, 3° en 4°, niet toegepast worden voor de bepaling van het subsidiebedrag maar dat het subsidiebedrag wel mee gebaseerd zal worden op het kansarmoedepercentage, in verhouding tot het aantal gezinnen dat dit vertegenwoordigt. Om de indicatoren, vermeld in artikel 12, 3° en 4°, te kunnen toepassen, is het namelijk nodig om de indicatoren wetenschappelijk te onderbouwen met name door een eenduidige definiëring van de doelgroepen. En dit ook te operationaliseren, met een methodiek om het bereik van deze doelgroep te meten. Dit wordt voorzien tegen 2026. In tweede instantie is er een zekere periode van lokale beleidsvoering nodig, vooraleer het bereik kan worden gemeten. Hierdoor is het te vroeg om reeds in 2026 de indicatoren als basis te gebruiken voor het bepalen van de subsidiebedragen. De lokale besturen zijn namelijk pas in 2026 zelf financieel aan zet inzake buitenschoolse opvang en activiteiten. Vanaf 2030 is een volwaardige toepassing van artikel 12, 3° en 4°, mogelijk.

Artikel 8.

Dit decreet treedt in werking op 1 januari 2022.

Artikel 2, 3 en 5 hebben uitwerking met ingang van 1 september 2021. Deze artikelen treden vroeger in werking omdat er subsidies aan lokale besturen worden uitbetaald vanaf 1 september 2021.

Artikel 6, derde lid, treedt in werking op 1 april 2021, gelijklopend met de inwerkingtreding van het besluit waarnaar verwezen wordt.

De minister-president van de Vlaamse Regering,

JAN JAMBON

De Vlaamse minister van Welzijn, Volksgezondheid, Gezin en Armoedebestrijding,

Wouter BEKE